

در واشنگتن تشدید فشارهای سیاسی برای تغییر گام به گام رژیم هاوانا کلید خورد؛

ترامپ و سودای تکرار مدل ونزوئلا در کوبا

رامین برتو

تهدیدهای اخیر دونالد ترامپ علیه کوبا، هم‌زمان با تشدید فشارهای اقتصادی، اطلاعاتی و قضایی واشنگتن، از ورود تقابل دیرینه دو کشور به مر حله‌ای حساس حکایت دارد. اظهارات رئیس جمهوری آمریکا درباره اعزام ناو جنگی به سواحل کوبا، در خواست مار کو روئبو برای همکاری محرمانه شهروندان این کشور با سازمان اطلاعات مر کزی آمریکا و صدور حکم بازداشت راتول کاسترو، رهبر پیشین کوبا، مجموعه‌ای از تحولات معنادار را شکل داده‌اند. پرسش اصلی این است که آیا واشنگتن درصددادار کردن هاوانا به امتیازدهی است یا تغییر حکومت را نیز دنبال می کند؟

از محاصره اقتصادی تا تهدید نظامی

ترامپ در تازه‌ترین اظهارات خود اعلام کرده است که آمریکا پس از ایران به سراغ کوبا خواهد رفت و مار کو روئبو را برای نهایی کر دن توافق به این کشور خواهد فرستاد. او همچنین مدعی شده است که یک ناو جنگی آمریکایی می‌تواند در فاصله حدود پنجاه یاردی ساحل کوبا مستقر شود و دولت هاوانا را به پذیرش خواسته‌های واشنگتن وادار کند. این اظهارات، در کنار تهدیدهای قبلی، نشان‌دهنده

تلاش کاخ سفید برای افزایش فشار روانی و نمایش برتری نظامی آمریکا است.

ریشه این تقابل به پیروزی انقلاب کوبا در سال ۱۹۵۹ بازمی‌گردد. واشنگتن در سال ۱۹۶۱ روابط دیپلماتیک خود را با هاوانا قطع کرد و از سال ۱۹۶۲ تحریم‌های گسترده‌ای را علیه این کشور به اجرا گذاشت و با وجود تلاش‌های دوره باراک اوباما برای بهبود مناسبات، دولت ترامپ سیاست فشار حداکثری را تشدید کرده است.

فرمان اجرایی ۲۹ ژانویه نیز در همین چارچوب اهمیت دارد. دولت آمریکا با طرح ادعاهایی درباره همکاری کوبا با کشورهای متخاصم و حضور ظرفیت‌های نظامی و اطلاعاتی روسیه و چین، وضعیت اضطراری ملی اعلام کرد. واشنگتن همچنین کشورهای فروشنده نفت به کوبا را به اعمال تعرفه تهدید کرده است. این اقدامات، در کنار محدودیت‌های تجاری موجود، کمبود سوخت و قطعی برق را تشدید کرده و فشار اقتصادی بر مردم کوبا را افزایش داده‌اند.

هدف احتمالی ترامپ را باید در پیوند میان فشار اقتصادی و ایجاد محدودیت سیاسی برای دولت کوبا بررسی کرد. تشدید مشکلات معیشتی می‌تواند ناراضیاتی عمومی را افزایش دهدد و توان حکومت برای مدیریت بحران را کاهش دهد. واشنگتن ممکن

خبر

همزمان با افزایش تنش میان سئول و پیونگ یانگ:

رهبر کره شمالی به چین سفر کرد

کیم جونگ اون، رهبر کره شمالی از طریق پلی که به‌تازگی میان چین و کره شمالی افتتاح شده، وارد شهر داندونگ، در چین شده است؛ سفری خارجی که با توجه به شایعات اخیر درباره مرگ او، رویدادی نادر محسوب می‌شود. به نقل از خبرگزاری رویترز، چین و کره شمالی در ماه جاری مهمترین گدزگاه مرزی زمینی خود را در داندونگ افتتاح کردند؛ اقدامی که باهدف احیای تجارت و بازرگانی پس از سال‌ها روابط پرتنش صورت گرفته است. یک منبع دولتی به روزنامه «جونگ‌آنگ ایلیو» گفت که لی

به رعایت پیش شرط‌هایی نظامی کرده است؛ شروطی که از نگاه ناظران، پذیرش کلیات طرح همه را با قفل کردن جزئیات اجرایی آن در میدان محسوب می‌شود. بر اساس این گزارش، فرماندهی ارتش آتش‌بس بشردوستانه ۹۰ روزه را اعلام کرد. ارتش سئوان در این پیام با وجود ابراز تمایل برای همکاری در مسیر توقف درگیری‌ها، اجرای این طرح را مشروط

به رعایت پیش شرط‌هایی نظامی کرده است؛ شروطی که از نگاه ناظران، پذیرش کلیات طرح همه را با قفل کردن جزئیات اجرایی آن در میدان محسوب می‌شود. بر اساس این گزارش، فرماندهی ارتش آتش‌بس بشردوستانه ۹۰ روزه را اعلام کرد. ارتش سئوان در این پیام با وجود ابراز تمایل برای همکاری در مسیر توقف درگیری‌ها، اجرای این طرح را مشروط

به دنبال گسترش ارتباطات اطلاعاتی خود در داخل کوبا است.

حکم بازداشت راتول کاسترو

صدور حکم بازداشت راتول کاسترو در میامی، بُعد قضایی تقابل را برجسته کرده است. بر اساس گزارش فاکس نیوز، دادگاهی در فلوریدا او را به توطئه برای قتل عمد در ارتباط با سسر نگونی هواپیماهای غیرنظامی سازمان «برادران ناچی» در سال ۱۹۹۶ متهم کرده است. در آن حادثه چهار نفر کشته شدند و مقام‌های آمریکایی مدعی‌اند که رهبران ارشد وقت کوبا در تصمیم‌گیری مربوط به این عملیات نقش داشته‌اند.

مقام‌های کوبایی این اتهامات را رد کرده و تأکید دارند که هواپیماهای این سازمان حریم هوایی کشور را نقض کرده بودند. بنابر این، باید میان ادعاهای مطرح‌شده، اثبات مسئولیت کیفری و پیامدهای سیاسی پرونده تمایز قائل شد. آنچه اهمیت دارد، هم‌زمانی پیگیری قضایی با تشدید تهدیدهای نظامی، تحریم‌ها و اقدامات اطلاعاتی آمریکا علیه هاوانا است.

این پرونده می‌تواند چند کارکرد سیاسی داشته باشد که شامل افزایش فشار حقوقی و حیثیتی بر یکی از چهره‌های اصلی تاریخ کوبا، محدود کردن فضای مانور دیپلماتیک هاوانا و تقویت روایت واشنگتن درباره ضرورت پاسخ‌گویی رهبران این کشور خواهد بود. همچنین پیگیری قضایی ممکن است هزینه سیاسی هر گونه توافق با دولت کوبا را افزایش دهدد و در کنار سایر ابزارهای فشار، موقعیت آن را تضعیف کند.

باین حال، آیا این روند مقدمه تکرار سناریوی نیکلاس مادورو است؟ مقایسه از نظر بررسی توانم‌های فشار آمریکا قابل طرح است، اما نمی‌توانی دو پرونده را کاملاً یکسان دانست. در گزارش‌های مربوط به تحولات اخیر، بازداشت مادورو در جریان عملیاتی مر گبار، عاملی برای افزایش فشار بر هاوانا معرفی شده است. چنین سابقه‌ای می‌تواند نگرانی دولت کوبا را درباره احتمال اقدامات مستقیم‌تر آمریکا افزایش دهد. اما صدور حکم بازداشت راتول کاسترو به‌خودی‌خود نشانه‌قطع‌ی برنامه‌ریزی برای عملیات مشابه نیست.

در واقع، ابزار قضایی می‌تواند در کنار تحریم، تهدید نظامی و فعالیت اطلاعاتی به کار گرفته شود تا فضای سیاسی دولت هدف محدودتر شود. باین حال، اثبات وجود طرح مشخص برای تغییر رژیم به شواهد بیشتری نیاز دارد. تفاوت میان افزایش فشار برای وادار کردن دولت به توافق و تلاش عملی برای سرنگونی آن، از نظر سیاسی و امنیتی اساسی است.

میگل دیاز کانسل، رئیس جمهوری کوبا، در واکنش به تهدیدهای ترامپ تأکید کرده است که کشورش از استقلال به‌دست‌آمده در انقلاب ۱۹۵۹ دفاع خواهد کرد. بر ورنور در یگس، وزیر خارجه کوبا،

خبر

زنلنسکی در گفت‌وگو باای بی‌سی نیوز:

ما برای بقا به ارتش و رئیس جمهور قوی نیاز داریم

ولودیمیر زنلنسکی، رئیس جمهور اوکراین در گفتگو باای بی‌سی نیوز در کنشاهی آشکار می‌کند که ترامپ که بارها شکایت کرده رئیس جمهور اوکراین از او به‌درستی تشکر نکرده بدون نام بردن از رئیس جمهور آمریکا گفت: شاید کسی نخواهد من باید هر ثانیه تشکر کنم. من نمی‌توانم. حتی وقتی کسی برای چندین بار از من تشکر می‌کند، احساس می‌کنم چیزی در مورد این فرد عجیب است. این احساس به من دست می‌دهد که از نظر من یک بار، دو بار، سه بار تشکر کافی است، خودتان باشید صادق باشید. او افزود:

ابزار قضایی علیه کاسترو و سایر مقامات کوبایی توان‌در کنار تحریم، تهدید نظامی و فعالیت اطلاعاتی به کار گرفته شود تا فضای سیاسی دولت هدف محدودتر شود؛ باین حال، اثبات وجود طرح مشخص برای تغییر رژیم به صورت مستند قضایی مبهم است هر چند در عرصه سیاسی چنین به نظر می‌رسد

نیز هشدار داده است که هاوانا تهدیدهای مبتنی بر سلطه‌جویی رانمی‌پذیرد. این مواضع نشان می‌دهد دولت کوبا می‌کوشد ضمن ارسال پیام بازدارندگی، هر گونه اقدام احتمالی آمریکا را نقض حاکمیت ملی معرفی کند.

نگرانی مسکو و پکن

واکنش روسیه و چین نشان می‌دهد که تقابل واشنگتن و هاوانا صرفاً مسئله‌ای دوجانبه نیست؛ وزارت خارجه چین با مخالفت با سوا استفاده از روند‌های قضایی برای فشار بر کوبا، خواستار پایان محاصره و اقدامات قهری علیه این کشور شده است. روسیه نیز حکم بازداشت راتول کاسترو را محکوم کرده، بر همبستگی با دولت کوبا تأکید داشته و درباره پیامدهای بی‌ثبات‌کننده تشدید تنش هشدار داده است.

برای مسکو، کوبا شریکی تاریخی در آمریکا لاتین و نمادی از حضور سیاسی روسیه در منطقه‌ای است که واشنگتن آن را بخشی مهم از منافع امنیتی خود می‌داند. تضعیف دولت هاوانا می‌تواند موقعیت متحدان روسیه را محدود کند و این پیام را منتقل سازد که همکاری با مسکو مانع فشار آمریکا نخواهد شد. بنابر این، نگرانی روسیه علاوه بر سر نوشت کوبا، به اعتبار روابط راهبردی و توانایی این کشور برای حفظ شرایطش مربوط می‌شود.

چین نیز از منظر حاکمیت ملی و مخالفت با مداخله خارجی به این تحولات می‌نگرد. پکن نگران است که استفاده از فشار اقتصادی، اقدامات قضایی و تهدید نظامی برای تحمیل تغییرات سیاسی، به الگویی گسترده‌تر تبدیل شود. چنین الگویی می‌تواند رقابت ژئوپلیتیکی چین و آمریکا را تشدید کند و نگرانی پکن را درباره امنیت و استقلال شر کایش افزایش دهد.

البته حمایت دیپلماتیک روسیه و چین به‌معنای تعهد آنها به مداخله نظامی مستقیم در صورت حمله آمریکا نیست. مواضع اعلام‌شده این دو کشور عمدتاً بر مخالفت با فشار، دفاع از حاکمیت کوبا و هشدار درباره پیامدهای منطقه‌ای متمرکز است. باین حال، هر گونه اقدام نظامی علیه هاوانا می‌تواند رقابت قدرت‌های بزرگ را تشدید کند و دامنه بحران را از آمریکای لاتین فراتر ببرد.

خبر

زنلنسکی در گفت‌وگو باای بی‌سی نیوز:

ما برای بقا به ارتش و رئیس جمهور قوی نیاز داریم

اوکراین در پاسخ به این مساله که ایلان ماسک سرعت استارلینک را کاهش داده گفت: «یک چیز را می‌دانیم اینکه اسپیس‌ایکس سرعت آن را کم کرده است و مطمئناً ایلان ماسک اکنون از این موضوع خبیر دارد، حتی اگر قبلاً نمی‌دانست، او همچنین در باره کمبود تجهیزات و موشک گفت: در روزهای نخست جنگ در خاورمیانه، طرف‌های درگیر در ۸۴ ساعت اول حدود ۲۰۰۰ موشک شلیک کردند؛ موشک‌هایی که از شرکای خود دریافت کرده بودند. من در ۹۰ روز گذشته، از شریک‌استراتژیک‌مان تنها ۲۴ موشک دریافت کرده‌ام. مانه‌گله و شکایت می‌کنیم و نه فریاد می‌زنیم، اما این موضوع بسیار مهم است. فقط می‌خواهم بگویم که تک‌تک موشک‌ها اهمیت دارند؛ او همچنین در باره انتخابات ریاست جمهوری مدعی شد؛ اوکراین در حال حاضر نمی‌تواند رئیس جمهوری ضعیف داشته باشد. شاید پس از پایان جنگ، هر نوع رئیس جمهوری که باشد اشکالی ندارد؛ قطعاً این انتخاب مردم است، اما اوکراین برای بقا به‌ار تشی قوی، رئیس جمهوری قسوی و مردمی قوی نیاز دارد.

نتانیاهو از «غافلگیری بزرگ برای تشکیلات فلسطینی» خبر داد

بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل جزئیات «غافلگیری» که به تشکیلات خودگردان فلسطین وعده داده بود و همچنین ماهیت اقداماتی که دولتش ممکن است در دوره آینده انجام دهد شهنظامی در درباره اینکه آیا قصد انحلال تشکیلات خودگردان فلسطین را دارد یا خیر، گفت که غافلگیری را ترجیح می‌دهد. نتانیاهو در مصاحبه‌i24news

در اشاره به ماجراجویی‌های این رژیم در منطقه مدعی شد: ما خاورمیانه را تغییر دادیم، گفتیم که تغییری رخ خواهد داد و ما این کار را کردیم. یک غافلگیری بسیار بزرگ در انتظار تشکیلات خودگردان فلسطینی است؛ این اظهارات در پی عملیات شهادت طلبانه اخیر یک فلسطینی در شهر الخلیل در کرانه باختری ایراد شد. در این عملیات پنج اسرائیلی زخمی شدند.

جهان نما

افزایش نگرانی هادر آمریکا از دو سال پایانی دولت ترامپ:

تضعیف غرب و ظهور جهان ۳قطبی

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در دو سال پایانی ریاست‌جمهوری‌اش با احتمال از دست دادن کنترل حزبش بر کنگره آمریکا، کاهش شدید محبوبیت و تمرکز شدید حزبش بر جانشینی او در حال از دست دادن قدرت خود است اما سیاست خارجی آخرین حوز‌های است که هنوز می‌تواند برای شکل دادن به میراث سیاسی خود کاری در آن انجام دهد.

درست‌مانند روسای‌جمهور دیگر که در پایان دوره ریاست‌جمهوری خود برای ساختن میراثشان از آن استفاده می‌کنند، مانند جورج بوش پدر که در هفته‌های پایانی دوره خود ۲۸ هزار نظامی آمریکایی را به سومالی اعزام کرد و تلاش بیل کلینتون برای برقراری صلح در خاورمیانه با پایان دادن به درگیری‌های رژیم صهیونیستی و فلسطین، احیای روابط با کوبا در دوران باراک اوباما و تلاش‌های دیپلماتیک دولت او برای دستیابی به توافقی هسته‌ای با ایران.

روزنامه گاردین در گزارشی با این مقدمه نوشت: در این مدت اثرگذاری بر سیاست داخلی از طریق مصوبات کنگره به دلیل تضعیف موقعیت جمهوری خواهان در آستانه انتخابات میان‌دوره‌ای و احتمال شکست آن‌ها در برابر دموکرات‌ها، تقریباً به‌وقفه در می‌آید، اگر چه در عرصه جهانی، ماجرا فرق می‌کند. بر خلاف بوش پدر، کلینتون و اوباما، اهداف سیاست خارجی ترامپ صلح‌آمیز نخواهد بود. دو سال اول ریاست‌جمهوری او فاجعه‌بار بوده است اما دو سال باقی‌مانده می‌تواند بدتر شود.

در حالی که ترامپ اخیراً احتمال ازسرگیری حملات متجاوزانه علیه ایران پس از انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا را مطرح کرده است و دیپلماتی‌های او برای صلح میان اوکراین و روسیه با اقداماتی مانند انتقادهای او از ولودیمیر زنلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین و توافق خریداری سوخت دبی‌ل از روسیه بحث‌برانگیز شده است، نظم‌نوینی بر روابط بین‌المللی سایه انداخته است؛ و لادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه پیشنهاد دیداری سه‌جانبه با حضور ترامپ و جو جوئینگ، رئیس‌جمهور چین را مطرح کرده است که موضوع صلح در اوکراین نیز در آن مطرح خواهد شد.

اگر چنین دیداری سابقه‌ای بر گزار شود، پیامدهای فاجعه‌باری برای بقیه جهان خواهد داشت. این سه رهبر جهان از روی تغییر شیوه‌اداره جهان، به‌ویژه تقسیم آن به چند حوزه نفوذ را دارند. برگزاری یک نشست موجب تحقق یک ایده‌نمی‌شود اما مارا در مسیر بسیار خطرناکی قرار می‌دهد. در صورتی که یکی از نتایج این نشست خودداری آمریکا از کمک به کشورهایی باشد که با تهدید روسیه مواجهند، پیامدهای آن فراتر از اوکراین خواهد بود. در شرق آسیا نیز به زعم این روزنامه، برچیده شدن چتر امنیتی آمریکا مشکلات زیادی برای تایوان، کره جنوبی، ژاپن و استرالیا ایجاد خواهد کرد.

این یادداشت با اشاره به اینکه برگزاری این نشست می‌تواند منجر به تحقق چشم‌انداز «پایان غرب» شود که در دو سال ریاست‌جمهوری ترامپ مورد بحث قرار گرفته است، مطرح می‌کند: موضوع فقط کنترل سرزمینی نیست. هر سه دولت امکان افزایش روابط اقتصادی را می‌بینند. برای آمریکا و چین، مسائل بزرگ‌تر، کنترل آینده زنجیره‌های تامین اقتصادی و پلنرم‌های فناوری است، در حالی که منابع سوخت فسیلی روسیه نیز عاملی مهم به شمار می‌رود. هر سه، بازیگران کلیدی رقابت فضایی بعدی هم از نظر کنترل تجاری و هم نظامی هستند. اگر این سه کشور به زیان اروپا و بقیه جهان شروع به همکاری کنند، ماهیت ژئوپلیتیک را به شکل بنیادین تغییر خواهند داد. یک دهه پیش، بحث درباره جهان چندقطبی به پایه این ایده بود که آمریکا، چین و اتحادیه اروپا سه پلوت ق‌قدرتمند هستند. اما اکنون برکسل به‌نوعی جای خود را به مسکو داده است.

غرب تاکنون تلاش کرده است با وجود تنش‌ها به شکلی به راه خود ادامه دهد. ناتو هنوز به شکل رسمی وجود دارد، نشست‌های گروه هفت و گروه جی ۲۰ بر گزار می‌شود و مقامات بااشار به حضور ترامپ در مجمع عمومی سازمان ملل و مشارکت دولت او در فعالیت‌های روزمره این سازمان امید خود را حفظ کرده‌اند. هارک کارنی، نخست‌وزیر کانادا از «گسست» سخن گفته و هشدار داده است که نظم‌محاسبا جنگ سرد نامی نیست اما با وجود بحث‌های تازه درباره دفاع مستقل اروپا، همچنان احساس غالب در غرب این است که همه منتظر پایان یافتن دولت ترامپ هستند.

در بخش پایانی این یادداشت با اشاره به اینکه نمونه‌های تاریخی نشان می‌دهد تلاش ترامپ برای میراث‌سازی در حوزه سیاست خارجی موفقیت‌آمیز نخواهد بود، مطرح شد: ترامپ ممکن است با شرکت کردن در این نشست که محل برگزاری آن شئون چین در نظر گرفته شده، فقط به دنبال عکس‌یادگاری باشد؛ تضمینی وجود ندارد که این اتحاد سه‌گانه ناخوشایند به‌ویژگی دائمی ژئوپلیتیکی تبدیل شود. سیاست خارجی او پایگاه حامیش (جنبش ماگرا) را دچار شکاف کرده و محافظه‌کاران سنتی را میبوت کرده است. روزنامه‌وال استری‌ژورنال این نشست سه‌جانبه را «احتمالاً بدترین ایده دوره دوم ترامپ» توصیف کرده است.

اگر این نشست بر گزار شود، ترامپ در آن به عنوان رهبری ضعیف ظاهر خواهد شد، در حالی که به پوتین کمک می‌کند از انزوایرون بیاید و جایگاه ششی به عنوان یک رهبر جهانی غیرقابل اغماض تقویت می‌شود. تصویر این سه رهبر در کنار هم تعریف عصری خواهد بود که نظم قانون‌مدن بین‌المللی از بین رفته و دوره‌ای جدید و نامطمئن در حال شکل‌گیری است.

با ایلنا همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»